

Statens Jordbruksverk

Revisionsrapport – Rutiner och intern styrning och kontroll 2016

Som ett led i granskningen av årsredovisningen med syfte att göra uttalandet om denna, har Riksrevisionen granskat rutiner för bisysslor och rutiner för inköp och upphandling

De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som vi har identifierat och som Riksrevisionen vill fästa ledningens uppmärksamhet på.

Riksrevisionen önskar information senast 2017-01-13 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Bisysslor behöver anmälas och prövas

Bisyssla är anställning, uppdrag eller egen verksamhet som medarbetaren har vid sidan av sin ordinarie tjänst. Även bisysslor där ersättning inte utgår omfattas. Arbetsgivaren har enligt lagen (1994:260) om offentlig anställning (LOA) rätt att begära uppgifter av medarbetare för att kunna bedöma tillåtligheten av arbetstagarens bisysslor.¹ Vissa bisysslor är enligt 7 § LOA samt gällande kollektivavtal att betrakta som otillåtna, dessa är förtroendeskadliga bisysslor, arbetshindrande bisysslor samt konkurrensbisysslor.

Baserat på Riksrevisionens riskanalys har hanteringen av bisysslor på divisionen för Distriktsveterinärerna granskats närmare. Jordbruksverkets chefsjurist har upprättat ett internt dokument² som gäller för hela myndigheten och beskriver de bisysslor som är att betrakta som otillåtna samt hur dessa ska bedömas. På divisionen för Distriktsveterinärerna informeras samtliga nyanställda om regler för bisysslor och en blankett för anmälan biläggs anställningsavtalet, med hänvisning till myndighetens interna dokument.

¹ Se 7 a – 7 c §§ LOA (1994:260).

² PM Hjälpreda – Bisysslor, Anders Swahnberg, 2016-03-03.

Riksrevisionens granskning³ har omfattat bisysslor för personer med befattningar där Riksrevisionen har bedömt att det finns risk för arbetshindrande eller konkurrensbisysslor. I granskningen konstaterades 56 bisysslor⁴ varav 29 bisysslor i alla fall inte kan uteslutas vara inom den anställdes verksamhetsområde⁵. Enligt de svar som mottagits från Distriktsveterinärerna angående hantering av bisysslor ska en anställd som har bisyssla anmäla detta på särskild blankett, en bedömning ska göras och materialet förvaras i respektive anställds personalakt på huvudkontoret. Riksrevisionen begärde att få en samlad förteckning över anmälda bisysslor vilket inte fanns att tillgå. En genomgång av samtliga personalakter visade sig vara en tidskrävande process. Divisionen svarade efter genomgång att två anmälda bisysslor funnits dokumenterade på huvudkontoret. Vid anmälan hade rätt blankett använts men det saknades en tydlig motivering till varför bisysslorna bedömts som tillåtna.

Det faktum att endast två av 56 stycken bisysslor har anmälts enligt rutinen betraktar Riksrevisionen som bristfälligt. Flera av de bisysslor som divisionens anställda har är dessutom inom samma verksamhetsområde som arbetstagarens tjänsteutövning på Distriktsveterinärerna. Enligt Jordbruksverkets interna dokument om bisysslor ska den typen av bisyssla normalt betraktas som otillåten. Det är viktigt att samtliga bisysslor anmäls för att myndigheten ska kunna bedöma lämpligheten enligt gällande regelverk.

Oanmälda bisysslor inom det egna verksamhetsområdet som arbetsgivaren inte informerats om och godkänt bör också betraktas som en risk ur ett oegentlighetsperspektiv. Riksrevisionen har tagit del av riskanalysen för Distriktsveterinärverksamheten⁶. Risken för att anställda har bisysslor inom verksamhetsområdet och eventuella effekter på Distriktsveterinärernas avgiftsverksamhet har inte identifierats av myndigheten.

I samband med avrapporteringen till Jordbruksverket har Distriktsveterinärerna omgående inlett åtgärder för att hantera iakttagelserna som framgår i denna rapport.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar Jordbruksverket att förbättra hanteringen av bisysslor samt att kontinuerligt informera alla anställda på hela myndigheten om gällande

³ En enskild arbetsgivare får dock inte efterforska anställdas bisysslor utan särskilda skäl.

⁴ Observera att en anställd kan ha flera bisysslor.

⁵ Utav de 29 bisysslor som anses vara inom den anställdes verksamhetsområde är fem företag inte aktiva.

⁶ Riskanalys för Distriktsveterinärerna inför VP 2015.

regelverk. Granskningen visar att som på divisionen för Distriktsveterinärerna endast informera om rutiner för att anmäla bisyssla vid anställningstillfället inte är tillräckligt.

Tillåtligheten i inkomna anmälningar om bisyssla bör skriftligen bedömas och motiveras med utgångspunkt i regelverket.

Myndigheten bör säkerställa att det finns en god överblick över anställdas anmälda bisysslor samt hur dessa har bedömts.

Divisionen för Distriktsveterinärerna bör särskilt notera att flera anställda har bisysslor inom det egna verksamhetsområdet som inte anmälts. Divisionen bör beakta och värdera risker som uppstår vid en sådan situation även ur ett oegentlighetsperspektiv.

Brister i inköp och upphandling inom Distriktsveterinärerna

Goda rutiner för inköp och upphandling är viktigt dels för att säkerställa efterlevnad av lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) och dels för att säkerställa kostnadseffektiva inköp.

Vid granskningen har Riksrevisionen gått igenom Statens Jordbruksverks rutiner för inköp och upphandling. Det är viktigt att i god tid analysera resursbehov och planera inköp för att kunna genomföra korrekta upphandlingar och sluta avtal med leverantörer. Vid genomgången konstaterades att myndigheten har en central inköpssamordning som förutom gemensamma rutiner för att anmäla större inköp även omfattar upphandlingssystem och avtalsdatabas. Riksrevisionen fann inga områden där större inköp gjordes utan avtal med leverantören förutom på divisionen för Distriktsveterinärerna där bilden var en helt annan. Divisionen saknade vid tiden för granskningen avtal på flera stora inköpsområden och tillämpade avtal där avtalstiden löpt ut. Beloppen för dessa inköp översteg i flera fall beloppsgränsen för direktupphandling enligt LOU. Riksrevisionen konstaterar att gällande rutiner inom myndigheten inte tillämpats inom divisionen.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar Jordbruksverket att snarast genomföra upphandlingar och sluta avtal inom de områden där större inköp görs på divisionen för Distriktsveterinärerna.

Det är också viktigt att kontinuerlig uppföljning görs av att samtliga divisioner inom myndigheten har en god intern kontroll och följer rutiner för inköp och upphandling.

Riksrevisionen har fått information om att myndigheten under hösten 2016 har påbörjat arbetet med att vidta åtgärder men vill understryka att arbetet bör ske skyndsamt.

Ansvarig revisor Cristopher Grahl har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Frida Gustafsson har varit föredragande. Revisor Homa Ghajar har medverkat vid den slutliga handläggningen.

Cristopher Grahl

Frida Gustafsson

Kopia för kännedom:

Regeringen

Näringsdepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen